Hvitpil - Salix alba

Hvitpil - Salix alba

Plante:

Hvitpil er et løvfellende trær som kan bli opp til 25 m høye. De har opprette greiner med grønne eller sølvfargede, avlange og spisse blader. Om våren har trærne rakler, og man finner hann- og hunnrakler på ulike trær. En kultivar av hvitpil er kjent for å være den tradisjonelle kilden til trevirke for å lage cricketkøller.

Bruk:

Cortex salici: Pilebark. Barken fra 2-3 år gamle greiner brukes. Den samles gjennom sommeren og tørkes for bruk i avkok, flytende ekstrakter, pulver, tabletter og tinkturer. Bladene samles i vekstsesongen og brukes friske eller tørket i uttrekk. Hvitpil er i Norge klassifisert som legemiddel.

Virkning:

Smertestillende, feberstillende, betennelseshemmende, antirevmatisk, astringerende, antiseptisk, desinfiserende, bitter styrkende, fordøyelsesstyrkende, middel mot innvollsorm, urindrivende, avkjølende, beroligende, utvendig lokalt svettehemmende.

Hjelper mot:

Revmatisme, gikt, leddgikt, leddbetennelser, smerter, feber, indre blødninger, hodepine, migrene, hetetokter, nattsvetting, betennelsesstadiet av autoimmune sykdommer, dårlig fordøyelse, kolikk, halsbrann, diaré, dysenteri, innvollsorm, urinveisinfeksjoner, menstruasjonssmerter, nervesmerter og søvnløshet. Bladene brukes mot feber og kolikk. Utvortes ved sår i munn og hals, betente mandler (gurglevann), fotsvette, vorter, liktorner, forbrenninger, flass, insektstikk og skader.

Generelt:

Hvitpil: Naturens egen smertestiller

Hvitpil (Salix alba) har vært brukt som medisinplante i årtusener. Den er kanskje mest kjent som den naturlige kilden til salisylsyre – forløperen til moderne aspirin.

© Viten.org

Historisk bruk og tradisjon

Helt siden antikken har ulike deler av piletreet blitt brukt mot et bredt spekter av plager:

- Antikken: Den greske legen Dioscorides anbefalte pileblader mot ryggsmerter allerede i det 1. århundre.
- Norden: Linné foreskrev blader mot søvnløshet, mens man i Norge har brukt barkavkok mot alt fra håravfall til gulsott og tannverk.
- Sårbehandling: Barken har tradisjonelt blitt tygget mot sår i munnen eller brukt som omslag på eksem og sår som ikke vil gro.

Fra bark til Aspirin

Den moderne medisinen har mye å takke piletreet for.

- Oppdagelsen: I 1838 isolerte man salisylsyre fra pil.
- Syntetisering: I 1899 lanserte selskapet Bayer det syntetiske stoffet acetylsalisylsyre under navnet Aspirin.
- Forskjellen: Mens aspirin virker raskt, har hvitpil en langsommere, men mer langvarig effekt. En fordel med pil fremfor aspirin er at urten er mer skånsom mot magen og ikke virker blodfortynnende.

Medisinske egenskaper og bruksområder

Hvitpil inneholder både salisylater og garvestoffer, noe som gir den flere viktige funksjoner:

Bruksområde	Effekt
Ledd og gikt	Lindrer betennelse og hevelse i rygg, knær og hofter; gir bedre bevegelighet.
Feber og smerte	Effektiv mot mild hodepine, forkjølelse og influensasymptomer.
Fordøyelse	Garvestoffene gjør den egnet som gurglevann mot sår hals og mot halsbrann eller matforgiftning.
Kvinnehelse	Kan dempe hetetokter og nattsvetting i overgangsalderen, samt lindre menstruasjonssmerter.
Søvn og ro	Uttrekk av bladene har en beroligende virkning ved nervøse søvnproblemer.

Praktisk bruk og kjerringråd:

- Urtete: Tilsett 2–3 gram knust bark i en kopp kaldt vann. Kok opp og la det trekke i 5 minutter. Drikk 3–4 kopper daglig.

© Viten.org

- Vorter og liktorner: Legg et stykke frisk, fuktig bark direkte på området som et omslag. Skift daglig i en ukes tid.

- Fotsvette: Bruk et sterkt avkok av barken i fotbadet.

- Viktig forutsetning: For at pil skal virke smertestillende, er man avhengig av en sunn tarmflora, da tarmbakterier må omdanne plantens stoffer til aktive forbindelser.

Andre navn:

- Familie: Salicaceae - Pilefamilien

- Latin: Salix alba

- Engelsk: White Willow

- Norsk: Hvitpil

- Svensk: Vitpil

- Dansk: Hvid pil

- Tysk: Silberweide

- Fransk: Saule blanc

- Spansk: Sauce blanco

© Viten.org